

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojecki

Olsztyn, 26 sierpnia 2019 r.

FK-IV.431.26.2019

**Szanowny Pan
Karol Motyka
Starosta Braniewski
Plac Piłsudskiego 2
14-500 Braniewo**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Braniewie, Plac Piłsudskiego 2, 14-500 Braniewo NIP: 5821608053, REGON: 170818102.

W okresie objętym kontrolą stanowisko Starosty – kierownika kontrolowanej jednostki pełnili:

- **Pan Leszek Dziąg** - Starosta wybrany na stanowisko w dniu 1 grudnia 2014 r., Uchwałą Nr I/4/14 Rady Powiatu Braniewskiego z dnia 1 grudnia 2014 r.
- **Pan Karol Motyka** - Starosta wybrany na stanowisko w dniu 23 listopada 2018 r., Uchwałą Nr I/4/18 Rady Powiatu Braniewskiego z dnia 23 listopada 2018 r.

Zadanie w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej realizowane jest przez Wydziały: Oświaty, Kultury Sportu i Promocji Powiatu oraz Organizacji Inwestycji i Nadzoru Starostwa Powiatowego w Braniewie. W okresie objętym kontrolą oraz w dniu kontroli osobami odpowiedzialnymi za realizację powyższego zadania byli:

- **Pani Agnieszka Kielek** - Inspektor Wydziału Organizacji Inwestycji i Nadzoru, zatrudniona na podstawie umowy o pracę od dnia 10 marca 2011 r. Od dnia 3 grudnia 2018 r., Naczelnik Wydziału Organizacji Inwestycji i Nadzoru, - odpowiedzialna za realizację zadania,
- **Pani Helena Janczarek** - Główny Specjalista Wydziału Oświaty, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, zatrudniona na podstawie umowy o pracę od dnia 3 marca 2003 r. - odpowiedzialna za realizację zadania.

[akta kontroli str. Nr 32-33]

Kontrolę przeprowadził pracownik Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydział Finansów i Kontroli, Oddział prowadzenia i koordynacji kontroli, **Radosław Gazda** – inspektor wojewódzki – legitymacja służbowa nr 9/2019, wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-IV.0030.599.2019 z dnia 6 czerwca 2019 r.

[akta kontroli str. Nr 31]

Kontrolę rozpoczęto w dniu 17 czerwca 2019 r. i zakończono 19 czerwca 2019 r., co zostało odnotowane w Księżce kontroli pod pozycją 2/2019.

Przedmiotem kontroli była realizacja przez powiat (w porozumieniu z gminami albo samodzielnie) zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 294), zwanej dalej „ustawą” oraz zgodnie z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości zawartymi w pismach z dnia 27.02.2019 r. i 8 kwietnia 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019. Dodatkowo kontroli zostały poddane punkty, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

[akta kontroli str. Nr 1, 14-15, 31]

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2018 r. do 17 czerwca 2019 r.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2234) w związku z art. 8 ust. 1 ustawy.

Starosta Braniewski, upoważnił Naczelnika Wydziału Organizacji Inwestycji i Nadzoru Starostwa Powiatowego w Braniewie (*pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania*) do udzielania wyjaśnień w czasie trwania czynności kontrolnych.

[akta kontroli str. Nr 47]

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki kontrolowanej ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

1. Organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej:

a) obsada punktów i praca z wykonawcami

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy, na każdy powiat przypada liczba punktów nieodpłatnych porad prawnych odpowiadająca mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy.

W myśl art. 11 ust. 1 ustawy, powiat powierza prowadzenie połowy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej organizacji pozarządowej (stan prawny na 2018 r.).

Od 1 stycznia 2019 r. na mocy art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej: „ustawą nowelizacyjną”, wprowadzony został nowy podział punktów między wykonawców świadczących usługi nieodpłatnej pomocy prawnej (zwanej dalej NPP) i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (zwanej dalej NPO), zgodnie z którym powiat powierza połowę punktów do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego z przeznaczeniem na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Ustalono, że:

w 2018 roku - Starostwo Powiatowe w Braniewie zobowiązane było uruchomić łącznie 2 punkty:

- Punkt I nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez Powiat, w którym pomocy udzielali radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo. Harmonogram pracy: Poniedziałek - Piątek od 8:00 do 12:00.
- Punkt II NPP prowadzony przez Powiat (nie wybrano organizacji pozarządowej – unieważnienie konkursu ofert), w którym pomocy udzielali radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo. Harmonogram pracy: Poniedziałek - Piątek od 14:00 do 18:00.

W roku 2019 - w związku z tym, że ustawa nowelizacyjna nie zmieniła zasad określania liczby punktów przypadających na dany powiat, Starostwo Powiatowe w Braniewie również zobowiązane było uruchomić łącznie 2 punkty, które stosownie do znowelizowanego art. 11 ustawy zostały rozdysponowane między wykonawców w następujący sposób:

- Punkt I NPP prowadzony przez Powiat, w którym pomocy udzielają radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo. Harmonogram pracy: Poniedziałek - Piątek od 8:00 do 12:00.
- Punkt II NPP prowadzony przez Powiat (nie wybrano organizacji pozarządowej – organizacja nie podpisała umowy), w którym pomocy udzielają radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo. Harmonogram pracy: Poniedziałek - Piątek od 14:00 do 18:00.

[akta kontroli str. Nr 5-7]

W zakresie konkursu ofert 2017/2018, Uchwałą Nr 399/17 z dnia 15 listopada 2017 r. Zarząd Powiatu Braniewskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2018 roku punktu NPP. Ogłoszenie zostało umieszczone na tablicy ogłoszeń Starostwa w dniu 15 listopada 2017 r.

[akta kontroli str. Nr 48-54]

W myśl art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2016 poz. 1817 ze zm. – akt prawny obowiązujący do konkursu 2017/2018) organ administracji publicznej zamierzający zlecić realizację zadania publicznego organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, ogłasza otwarty konkurs ofert. Termin do składania ofert nie może być krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia. Zgodnie z opublikowanym ogłoszeniem termin składania ofert przez organizacje pozarządowe wyznaczono na 6 grudnia 2017 r.

W myśl art. 11 ust. 12 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (tj. Dz.U. z 2017, poz. 2030 ze zm.), organizacja pozarządowa, która miała świadczyć NPP w 2018 r. powinna być wybrana do 30 listopada 2017 r.

Mając powyższe na uwadze kontrolujący zwrócił się z zapytaniem dotyczącym podania przyczyny ogłoszenia konkursu ofert 2017/2018 w terminie uniemożliwiającym wyłonienie organizacji pozarządowej zgodnie z przepisami ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Starosta Powiatu Braniewskiego odpowiedział, cyt.: *„Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2017, poz. 1868), art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (tekst jednolity: Dz. U z 2017 r., poz. 2030) Zarząd Powiatu Braniewskiego podjął w dniu 15 listopada 2017 roku uchwałę nr 399/17 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2018 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej w Powiecie Braniewskim (projekt uchwały przygotował Wydział Oświaty, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, który jest odpowiedzialny za przygotowanie konkursu). W załączniku do uchwały nr 399/17 zawarł treść ogłoszenia o konkursie, w którym wskazał dzień 6 grudnia 2017 roku, jako końcowy przyjmowania ofert. Art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mówi, że organ administracji publicznej zamierzający zlecić realizację zadania publicznego organizacjom pozarządowym i innym podmiotom ogłasza otwarty konkurs ofert w celu wyłonienia oferenta i zlecenia (w formie powierzenia zadania wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie jego realizacji). Konkurs powinien zostać ogłoszony z co najmniej z 21 dniowym wyprzedzeniem. Wobec powyższego nie zachowano ustawowego terminu”*.

[akta kontroli str. Nr 68, 73-74]

Zgodnie z terminem wyboru organizacji pozarządowej określonym w ogłoszeniu nie było możliwości spełnienia wymogu określonego w art. 11 ust 12 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej obowiązującej w tym okresie. W związku z powyższym pracownik odpowiedzialny za realizację zadania skontaktował się z pracownikiem Wydziału PN Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie i zadał pytanie czy w powyższej sytuacji należy unieważnić konkurs. Pracownik Wydziału PN stwierdził, że skontaktował się w powyższej sprawie z Ministerstwem Sprawiedliwości i uzyskał informację, że w takiej sytuacji nie trzeba unieważniać konkursu, a najważniejsze jest podpisanie umowy z organizacją pozarządową.

Jednocześnie pracownik Starostwa odpowiedzialny za realizację zadania zwrócił się do radcy prawnego Starostwa w Braniewie o przekazanie opinii prawnej w powyższej sprawie.

Radca prawny w przekazanej opinii stwierdził, że skoro tryb przeprowadzenia konkursu jest wadliwy, to udzielenie w takim przypadku dotacji może stanowić podstawę do uznania, że doszło do naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

W związku z powyższym Zarząd Powiatu Braniewskiego Uchwałą Nr 408/17 z dnia 13 grudnia 2017 r. podjął decyzję o uchyleniu Uchwały Nr 399/17 z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert, co było jednoznaczne z unieważnieniem przedmiotowego konkursu.

[akta kontroli str. Nr 55-57, 60-62]

Należy uznać powyższe działania za błędne, bowiem zgodnie z art. 18a ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jedynymi dopuszczalnymi przez ustawę przyczynami unieważnienia otwartego konkursu ofert są: niezłożenie żadnej oferty oraz niespełnienie przez żadną ze złożonych ofert wymogów zawartych w ogłoszeniu (tak zresztą, powołując się na ww. ustawę wskazano w ogłoszeniu otwartego konkursu ofert). Uchylenie Uchwały Nr 399/17 z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert (unieważnienie przedmiotowego konkursu), należy uznać za nieprawidłowość, której skutkiem było niewyłonienie organizacji pozarządowej na 2018 r. Odpowiedzialnym za powstanie nieprawidłowości jest Starosta Powiatu Braniewskiego.

Zwrócono się jednocześnie do Okręgowej Izby Radców Prawnych w Gdańsku (dalej OIRP) o wyznaczenie jednego prawnika i jego zastępcy, który będzie udzielał NPP w punkcie. OIRP wyznaczyła prawnika i jego zastępcę.

[akta kontroli str. Nr 63-64]

Konkurs ofert i wybór oferty 2018/2019

W celu wykonania obowiązku powierzenia prowadzenia punktów organizacji pozarządowej, Zarząd Powiatu w Braniewie Uchwałą Nr 521/18 z dnia 31 października 2018 r. ogłosił konkurs ofert na realizację zadania publicznego objętego kontrolą.

Uchwałą Nr 7/18 z dnia 4 grudnia 2018 r. Zarząd Powiatu w Braniewskiego powołał komisję w celu przeprowadzenia otwartego konkursu z zakresu prowadzenia punktu NPP i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019 r.

[akta kontroli str. Nr 101-135]

Starosta Braniewski zwrócił się do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego o wyznaczenie przedstawiciela do udziału w pracach Komisji konkursowej. Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej pismem znak PS.-I.946.16.26.2018 z dnia 3 grudnia 2018 r. odpowiedział, że nie zgłasza przedstawiciela do prac w Komisji.

[akta kontroli str. Nr 136-137]

Ustalono, że wskazany w ogłoszeniu zakres otwartego konkursu ofert obejmował powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Konieczność

realizacji przez organizację pozarządową działania w zakresie edukacji prawnej w Powiecie zostało ujęte w zapisach ogłoszenia o konkursie.

Ogłoszenie zawierało informacje o:

- rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację, zasadach przyznawania dotacji, terminach i warunkach realizacji zadania, terminie i sposobie składania ofert, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert,
- powierzeniu organizacji pozarządowej zadań z zakresu edukacji prawnej.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy w przypadku, gdy liczba osób uprawnionych, którym ma zostać udzielona nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, uniemożliwia sprawne umawianie terminów wizyt w punktach na obszarze danego powiatu, czas trwania dyżuru może ulec wydłużeniu do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze tego powiatu. Wydłużenie czasu trwania dyżuru następuje na żądanie starosty. Możliwość wydłużenia czasu trwania dyżuru w trakcie roku określa się jako jeden z warunków otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ogłoszeniu w zakresie otwartego konkursu ofert zawarto zapisy wynikające z art. 8 ust. 6 ustawy.

[akta kontroli str. Nr 101-110]

W ramach przedmiotowego konkursu, oferty złożyły 3 nw. fundacje/stowarzyszenia, tj.:

- 1) Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego, ul. Szlak 77/222, 31-153 Kraków,
- 2) Fundacja Prawo Dla Obywateli, ul. Boh. Starówki Warszawskiej 11/23 w Gdyni,
- 3) Związek Stowarzyszeń Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych, ul. Związku Jaszczurczego 15, 82-300 Elbląg.

[akta kontroli str. Nr 138]

Komisja konkursowa rekomendowała Zarządowi Powiatu oferty 2 organizacji, tj.:

- 1) Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego, ul. Szlak 77/222, 31-153 Kraków,
- 2) Fundacja Prawo Dla Obywateli, ul. Boh. Starówki Warszawskiej 11/23 w Gdyni,

[akta kontroli str. Nr 139-140]

Zarząd Powiatu Braniewskiego Uchwałą Nr 9/18 z dnia 11 grudnia 2018 r. powierzył realizację zadania i przyznał dotację Stowarzyszeniu Wsparcia Obywatelskiego, ul. Szlak 77/222, 31-153 Kraków.

[akta kontroli str. Nr 146]

Oferta Stowarzyszenia Wsparcia Obywatelskiego spełniała wymogi art. 10 ust. 1-2 ustawy nowelizacyjnej. Zgodnie z art. 11 ust. 6b ustawy, organizacja pozarządowa w ramach oferty może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych. Organizacja pozarządowa w ramach złożonej oferty nie załączyła porozumienia

z wolontariuszem który na wezwanie będzie asystował osobom mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych.

[akta kontroli str. Nr 159-236]

Organizacja pozarządowa - Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego, ul. Szlak 77/222, 31-153 Kraków, wybrana w konkursie ofert nie podpisała z Powiatem umowy na powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, a także edukacji prawnej w Powiecie Braniewskim.

Pracownik odpowiedzialny za realizację zadania wyjaśnił, że cyt.: „(...) *Przyczyną niepodpisania umowy była rezygnacja stowarzyszenia z uwagi na braki kadrowe do prowadzenia punktu (urlop macierzyński oraz chorobę osób wskazanych w ofercie)*”.

[akta kontroli str. Nr 237-242]

Zgodnie z art. 11 ust. 9a ustawy, Powiat zawiadomił Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego o niezawarciu umowy z wybraną w konkursie ofert organizacją pozarządową.

[akta kontroli str. Nr 244]

Zgodnie z artykułem 11 ust. 12 pkt 2 ustawy w przypadku gdy starosta nie zawrze umowy z organizacją pozarządową albo rozwiąże umowę, stosuje się art. 10 ust. 2 ustawy, który stanowi, że w przypadku niezawarcia porozumienia do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczyłoby to porozumienie, starosta przekazuje dziekanom informacje w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e albo ust. 3. Na podstawie tych informacji dziekan okręgowej rady adwokackiej lub dziekan rady okręgowej izby radców prawnych wskazuje odpowiednio adwokatów lub radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

W związku z niepodpisaniem umowy z organizacją pozarządową, Starosta pismem znak Or.032.2.2019 z dnia 3 stycznia 2019 r. zwrócił się do OIRP o wyznaczenie radców prawnych do świadczenia NPP w II punkcie na terenie Powiatu. OIRP w dniu 30 stycznia 2019 r. przekazała do Starostwa nazwiska radców prawnych wyznaczonych do świadczenia NPP.

[akta kontroli str. Nr 245-247]

Umowy podpisane z prawnikami

Ustalono, że treść umów z radcami prawnymi, w stosunku do roku poprzedniego, dodatkowo uwzględniała nowe zagadnienia wprowadzone ustawą nowelizacyjną, tj. zgodę na możliwość wydłużenia przez starostę czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich punktach na obszarze powiatu, pod warunkiem zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, bez zwiększenia środków przeznaczonych na realizację zadania. Ponadto w umowach zawarto zapisy gwarantujące możliwość udzielenia pomocy prawnej osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. W opisywanych

przypadkach prawnicy mogą udzielać pomocy poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.

Umowę dotyczącą punktu Nr I podpisano w dniu 31 grudnia 2018 r. Umowę dotyczącą punktu Nr II podpisano w dniu 1 marca 2019 r. ze względu fakt, iż wybrana w konkursie ofert organizacja nie podpisała z Powiatem umowy na powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, a także edukacji prawnej w Powiecie Braniewskim.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w wyniku analizy terminowości działań podjętych w celu uruchomienia II punktu NPP tj.:

- 27 grudnia 2018 r. – odmowa podpisania umowy przez organizację pozarządową,
- 3 stycznia 2019 r. – wystąpienie Starosty do OIRP w Gdańsku o wyznaczenie radców prawnych do obsługi punktu NPP,
- 30 stycznia 2019 r. – przekazanie przez OIRP nazwisk radców prawnych wyznaczonych do świadczenia NPP,
- 1 marca 2019 r. – podpisanie umowy z wyznaczonym przez OIRP radcą prawnym, kontrolujący stwierdza, że istniała możliwość wcześniejszego podpisania umowy z wyznaczonym radcą prawnym (tj. np. z dniem 1 lutego 2019 r.), a co za tym idzie wcześniejszego uruchomienia drugiego punktu NPP w Powiecie.

[akta kontroli str. Nr 248-254, 262-268]

Lokalizacja punktów i harmonogram dyżurów

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy, powiat realizując zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy, może zawierać porozumienia z gminami na obszarze tego powiatu. W okresie objętym kontrolą Powiat Braniewski nie zawierał porozumień z gminami z terenu Powiatu, w zakresie wykorzystania lokalu do dysponowania którym jest uprawniona dana gmina jako punktu świadczenia NPP.

Na terenie Powiatu Braniewskiego zarówno w roku 2018 r., jak i w 2019 utworzono łącznie (w tej samej lokalizacji) 2 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej.

Stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy, zarówno w 2018, jak i 2019 roku, w ww. punktach nieodpłatna pomoc prawna była udzielana w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie. Na terenie Powiatu nie zaistniała potrzeba, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu. Taki warunek był określony (na zasadach określonych w ustawie), w umowach z prawnikami, tj. w przypadku, gdy liczba osób uprawnionych, którym ma zostać udzielona nieodpłatna pomoc prawna, uniemożliwia sprawne umawianie terminów wizyt w punktach na obszarze danego powiatu, czas trwania dyżuru może ulec wydłużeniu do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze tego powiatu. Wydłużenie czasu trwania dyżuru następuje na żądanie Starosty bez zwiększania środków przeznaczonych na realizację zadania w danym roku.

[akta kontroli str. Nr 5-6]

W zakresie usytuowania punktów NPP w Powiecie, Starosta wyjaśnił, że cyt.: „*Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej mieszczą się na obszarze powiatu przy ul. Królewieckiej 13 w Braniewie i uwzględniają lokalne potrzeby mieszkańców powiatu.*”

„*Punkt Nieodpłatnej pomocy prawnej znajduje się w Braniewie, miasto odpowiednio skomunikowane z gminami podległymi*”.

Ponadto Starosta wyjaśnił, że w 2018 r. wójtowie nie zgłaszali wniosków, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy dotyczących potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie nieodpłatnych porad prawnych i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na kolejny rok kalendarzowy, w szczególności preferowanej specjalizacji dyżurów.

[akta kontroli str. Nr 67, 72]

Zgodnie z udostępnioną dokumentacją punkt Nr I Starostwa, w którym świadczona jest NPP w 2019 r. zlokalizowany przy ulicy Królewieckiej 13 w Braniewie, został uruchomiony terminowo. Punkt Nr II przeznaczony w 2019 r. do prowadzenia przez organizację pozarządową, w którym świadczona miała być NPP i NPO, zlokalizowany przy ulicy Królewieckiej 13 w Braniewie, ze względu na niepodpisanie umowy przez wyłonioną organizację pozarządową oraz konieczność podpisania umów z wykonawcami wyznaczonymi do świadczenia usług NPP przez OIRP, uruchomiony został od 1 marca 2019 r.

Starosta w powyższej sprawie wyjaśnił, że cyt.: „*Stosownie do art. 11 ust. 9a. ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 roku poz.2030, z późn.zm.) zawiadomiono Wojewodę Warmińsko - Mazurskiego o niepodpisaniu umowy na prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019 roku w Powiecie Braniewskim ze Stowarzyszeniem Wsparcia Obywatelskiego z siedzibą w Krakowie, ul. Szlak 77/222, 31-153 Kraków, wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem: 0000321542, wyłonionym w otwartym konkursie ofert, na podstawie uchwały nr 9/18 Zarządu Powiatu Braniewskiego z dnia 11 grudnia 2018 roku w sprawie wyboru organizacji pozarządowej celem powierzenia realizacji zleconego zadania administracji rządowej z zakresu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019 roku. W piśmie podano przyczyną niepodpisania umowy, którą była rezygnacja stowarzyszenia z uwagi na braki kadrowe do prowadzenia punktu (urlop macierzyński oraz choroba osób wskazanych w ofercie). Na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy niezwłocznie wystosowano pismo do Okręgowej Izby Radców Prawnych w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 35, 80-803 Gdańsk celem wskazania jednego prawnika i jego zastępcy, który będzie udzielał nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w Braniewie. W zakresie prowadzenia II punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019 roku poinformowano Wojewodę, że na mocy porozumienia z Okręgową Izbą Radców Prawnych w Gdańsku i Pomorską Izbą Adwokacką w Gdańsku został uruchomiony II punkt nieodpłatnej pomocy prawnej w Powiecie Braniewskim*”.

[akta kontroli str. Nr 67, 71-72, 243]

Jednocześnie Starosta wyjaśnił, iż do tej pory na terenie Powiatu nie wystąpiły przypadki rozwiązania umów z wykonawcami, na skutek nieprawidłowości w świadczeniu usług.

[akta kontroli str. Nr 68, 72]

W zakresie monitorowania przez Starostę punktualności dyżurów, z udzielonego wyjaśnienia wynika, że cyt.: „Osoby działające zgodnie z niniejszą umową i w jego zastępstwie potwierdzają swą obecność w każdym dniu świadczenia pomocy prawnej w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej na liście obecności znajdującej się w Sekretariacie Starostwa Powiatowego w Braniewie, w obecności pracowników urzędu przed rozpoczęciem świadczenia usługi.”

Przedmiotowe listy obecności zostały okazane kontrolującemu. Ponadto analiza części B kart pomocy dostępnych w Starostwie, dokonana przez kontrolującego wykazała, iż brak jest w nich wzmianek lub wpisów (stanowiących opinię osoby której udzielono porady) świadczących o nieprawidłowościach w zakresie funkcjonowania NPP. Przykładowe karty pomocy część B włączone zostały do akt kontroli.

[akta kontroli str. Nr 317-331, 359-366]

W zakresie sposobu monitorowania świadczenia usług przez osoby uprawnione, z wyjaśnienia Starosty, wynika, że cyt.: „Prowadzone były kontrole bieżące działalności punktu. Odbywały się one bez powiadomienia prawnika. Były to kontrole wrywkowe w czasie działalności punktu i przed jego zamknięciem”.

Z przeprowadzonych wrywkowych kontroli nie przedstawiono kontrolującemu żadnych dokumentów potwierdzających ich przeprowadzenie, w związku z powyższym brak było możliwości oceny przedmiotowego częściowego zagadnienia. Z takiego sprawdzenia należałoby sporządzić notatkę służbową i jako dowód prowadzenia monitoringu dołączyć ją do akt sprawy.

[akta kontroli str. Nr 66, 69]

W zakresie zapewnienia ciągłości usług, Starosta w umowie z radcą prawnym zawarł zapisy określające sposób postępowania w przypadku braku możliwości świadczenia NPP przez radcę prawnego w danym dniu - §1 ust. 6 umowy. Zgodnie z §4 ust. 3 umowy Powiat ma prawo rozwiązać umowę w trybie natychmiastowym, w przypadku gdy zleceniobiorca narusza obowiązki wynikające z umowy, naruszył przepisy ustawy oraz aktów wykonawczych.

[akta kontroli str. Nr 248-254, 262-268]

b) upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy, Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

Zgodnie z wyjaśnieniem Starosta realizował ww. obowiązek w okresie objętym kontrolą w następujący sposób, cyt.: „Informacja o punktach nieodpłatnej pomocy prawnej w Powiecie Braniewskim została umieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Braniewskiego (...), zostały wyprodukowane ulotki informacyjne rozwieszane w urzędzie na

tablicach ogłoszeń (do wzięcia dla osób zainteresowanych wyłożone na stoliku pod tablicą ogłoszeń). Udzielono informacji ustnej osobom zainteresowanym. W działaniach promocyjnych ogólnie traktowano wszystkich zainteresowanych.”

Kontrolujący stwierdził, że treść opracowanej ulotki uwzględniała informacje o poszerzonym gronie osób upoważnionych – art. 4 ust. 1 ustawy oraz informacje o poszerzonym katalogu usług – art. 3 i 3a ustawy.

[akta kontroli str. Nr 76, 78, 80-82]

Mając powyższe na uwadze należy podkreślić, że działania informacyjne koncentrowały się w dużej mierze na przekazie z wykorzystaniem stron internetowych. Innego rodzaju inicjatywy polegały tylko na umieszczeniu stosownych informacji na tablicach ogłoszeń oraz rozłożeniu ulotek dot. nieodpłatnej pomocy prawnej. Podczas gdy Najwyższa Izba Kontroli w zaleceniach skierowanych do starostów i prezydentów miast wskazała na potrzebę „wzmoczenia działań mających na celu informowanie szerokiego kręgu osób o możliwości uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym z wykorzystaniem innych niż Internet środków przekazu (...)” („Informacja o wynikach kontroli: Funkcjonowanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej”, NIK, 2018, s. 23, źródło: www.nik.gov.pl).

Ponadto należy również zwrócić uwagę, że rozpowszechnienie informacji o formach świadczenia pomocy na odległość osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się odbyło się tylko i wyłącznie z wykorzystaniem strony internetowej Powiatu.

Uwzględnienie ww. informacji tylko w pojedynczych działaniach promocyjnych (groźba nie dotarcia do osób niepełnosprawnych ruchowo oraz osób doświadczających trudności w komunikowaniu się z informacją o dedykowanych dla nich formach świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej) ocenia się jako uchybienie, które skutkuje obniżeniem skuteczności podjętych działań promocyjnych. Odpowiedzialnym za powstanie uchybienia jest pracownik realizujący zadanie w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

W powyższym obszarze badaniem objęto również podnoszenie świadomości służb publicznych o systemie, poprzez podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa. W piśmie Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 27.02.2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019 skierowanym do Wojewodów wskazano, iż „(...) istotne jest podnoszenie świadomości samych służb publicznych o systemie. Odnotowano bowiem przypadki, w których wiedzy o możliwości skorzystania z darmowych porad prawnych nie posiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej. Dlatego też zasadne jest podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie usług i katalogu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zarówno wśród pracowników, m.in. gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, jak i przedstawicieli innych służb. Szczególnie istotne jest promowanie wiedzy wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, o których należy poinformować osobę uprawnioną w przypadkach wskazanych w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. gdy problem nie może być w całości lub części rozwiązany w drodze porady prawnika lub doradcy obywatelskiego (...)”

Na zadane przez kontrolującego pytanie czy podjęto działania, mające na celu podniesienie świadomości pracowników o systemie, w tym o rozszerzonym katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa (dot. podjęcia działań informacyjnych wśród pracowników, m.in.: starostwa, gmin z obszaru tego powiatu, a także pracowników gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie i pracowników świadczących nieodpłatne poradnictwo, uzyskano odpowiedź, cyt.: „*Informacja na temat punktów udostępniona jest na stronie internetowej Powiatu Braniewskiego oraz na stronie Facebook Starostwa. Informacja wywieszona jest także na tablicach ogłoszeń w Urzędzie. O istnieniu punktów NPP poinformowano gminy z terenu Powiatu Braniewskiego celem rozpropagowania informacji. Informacja dostępna była także na stronie internetowej Sądu Rejonowego w Braniewie*”.

[akta kontroli str. Nr 78]

W świetle powyższych wyjaśnień (które w znacznym stopniu odnoszą się do upowszechniania wiedzy o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej wśród mieszkańców powiatu, a nie służb publicznych) oraz mając na uwadze ww. wytyczne Ministerstwa Sprawiedliwości należy stwierdzić, że przedmiotowe działania nie zostały skierowane do wszystkich służb publicznych, w tym do jednostek organizacyjnych, świadczących na terenie powiatu usługi specjalistycznego poradnictwa prawnego wyszczególnionego w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, co stanowi uchybienie. Odpowiedzialnym za powstanie uchybienia jest Starosta Braniewski.

Podejmowanie działań przez starostów w powyższym zakresie wpłynie pozytywnie na jakość udzielonej pomocy osobom, które zgłoszą się do instytucji publicznej po poradę, bowiem - jak zaznaczył Minister Sprawiedliwości - w momencie posiadania przez służby publiczne wiedzy nt. systemu nieodpłatnej pomocy prawnej możliwe będzie umiejętne przekierowywanie obywateli z innych systemów wsparcia, a uzyskana w ten sposób pomoc będzie miała charakter interdyscyplinarny.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ust.1 pkt 1 ustawy);
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona (art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy).

Stosownie do art. 8a ust. 2 ustawy lista zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa

specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Ponadto z art. 8a ust. 3 ustawy wynika, że lista zawiera informacje o sposobie dokonywania zgłoszeń, o których mowa w art. 8 ust. 4, w tym informację o numerze telefonu, o którym mowa w art. 8 ust. 5, oraz w miarę możliwości informacje umożliwiające dokonywanie zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Przykładowy wzór listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa został opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zamieszczony na stronie internetowej dedykowanej systemowi nieodpłatnej pomocy prawnej (<https://darmowapomoc.prawna.ms.gov.pl/>).

Ustalono, iż Starostwo Powiatowe w Braniewie opracowało listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców Powiatu (art. 8a ust. 1 ustawy) i zgodnie z art. 8a ust. 4 ustawy przedmiotowa lista została zamieszczona na stronie BIP jednostki. W celu sporządzenia listy Starosta Braniewski zwrócił się pismem znak: Or.032.2018 z dnia 27.12.2018 do burmistrzów i wójtów z terenu Powiatu o podanie informacji niezbędnych do sporządzenia listy.

[akta kontroli str. Nr 391-393, 373]

Sporządzona pierwotna lista nie zawierała wszystkich elementów wynikających z:

- art. 8a ust. 2 ustawy, tj. uporządkowania według tematyki poradnictwa, adresów stron internetowych (w liście podano tylko jeden adres – www.pieniezno.pl) oraz informacji o kryteriach dostępu do usługi,
- § 5 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia, tj. informacji o tematycznych infoliniach oraz innych formach poradnictwa świadczonego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, a także wskazania punktów usytuowanych w lokalach z dogodnym dostępem dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

[akta kontroli str. Nr 391-393]

W udzielonym wyjaśnieniu w powyższej sprawie, nie odniesiono się do podania przyczyn braku poszczególnych elementów listy – zgodnie z zapytaniem, a jedynie stwierdzono, że, cyt.: „*Lista o której mowa art. 8a ust.1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej(Dz. U. z 2019 r. poz. 294) jest zamieszczona na BIP Starostwa Powiatowego w Braniewie w zakładce Poradnik Interesanta, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej <http://bip.powiat-braniewo.pl/?cid=1073>.*”

[akta kontroli str. Nr 69]

Poprawnie sporządzona, kompletna lista pełni ważną funkcję informacyjną, gdyż zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości, cyt.: „*(...)jest sposobem na integrację systemu poradnictwa prawnego i obywatelskiego z innymi formami nieodpłatnego poradnictwa. Jej celem jest zapewnienie spójności z wypracowanymi dotąd innymi formami*

szeroko pojętego poradnictwa realizowanego przez organy administracji rządowej i samorządowej na podstawie innych przepisów”.

Brak niektórych elementów listy wynikających z art. 8a ust. 2 ustawy oraz § 5 ust. 4 pkt 2, uznaje się za uchybienie. Odpowiedzialnym za powstanie uchybienia jest pracownik realizujący zadanie w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż podczas prowadzonych czynności kontrolnych kontrolującemu została okazana poprawiona lista, która w przypadku części I (art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy) nie zawierała informacji o stronach internetowych i numerach telefonicznych jednostek nieodpłatnego poradnictwa, jak również informacji o tematycznych infoliniach, w przypadku części I (art. 8a ust. 1 pkt 2 ustawy) nie zawierała wskazania czy lokal NPP jest dogodny dla osób na wózkach inwalidzkich oraz wskazania ewentualnej strony www. z informacjami dotyczącymi punktu.

[akta kontroli str. Nr 367-370]

Zgodnie z obowiązkiem, wynikającym z art. 8a ust. 4 ustawy, ww. listę Starosta udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto informacje te udostępnia się w szczególności:

- 1) na stronach internetowych urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na obszarze tego powiatu,
- 2) co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu,
- 3) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu.

Lista opublikowana została w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa. W przypadku obowiązku publikacji listy na stronach urzędów gmin na obszarze Powiatu, kontrolujący w wyniku weryfikacji poszczególnych stron internetowych jednostek stwierdził, że zawarto na nich jedynie (Braniewo, Lelkowo, Pieniężno) ogólne informacje w zakresie NPP. Na zadane przez kontrolującego pytanie odnośnie wskazania czy lista, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy była rozpowszechniana, zgodnie z art. 8a ust. 4 pkt 1-3 ustawy, Starosta wyjaśnił, że cyt.: *„W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2018 roku ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2018.1467 z późn. zm.) Starosta sporządził i aktualizował listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie (...)”.*

„(...) Jak i również listy jednostek publicznych i niepublicznych, działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego, którym powierzono prowadzenie poradnictwa specjalistycznego działających w Gminie (...)”.

W związku z powyższym należy uznać, że nie został spełniony obowiązek wynikający z art. 8a ust. 4 ustawy polegający na publikacji listy na stronach urzędów miast i gmin na obszarze Powiatu, co stanowi nieprawidłowość. Odpowiedzialnym za powstanie nieprawidłowości jest pracownik realizujący zadanie w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

[akta kontroli str. Nr 70]

W zakresie udostępnienia listy, co najmniej raz w roku w lokalnych środkach masowego przekazu - zagadnienie to nie poddano ocenie ze względu na istniejącą jeszcze możliwość udostępnienia informacji w lokalnych środkach masowego przekazu zgodnie z przyjętym

w ustawie okresem czasowym - co najmniej raz w roku.

Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy *zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę (...).*

Starosta Braniewski wyjaśnił, że w Powiecie został uruchomiony przez Starostę nr telefonu służący do koordynacji zgłoszeń na wizyty w obu punktach. Jest to numer Naczelnika Wydziału Organizacji i Nadzoru, który jest odpowiedzialny za umawianie wizyt. Dodatkowo w przypadku konieczności zastępstwa uruchomiono kolejny numer telefonu. Numer telefonu został upubliczniony w ulotce informacyjnej oraz informacjach na stronie internetowej i Facebooku. Przedmiotowe częściowe zagadnienie ocenia się pozytywnie.

[akta kontroli str. Nr 78-79]

Zgodnie z art. 8 ust. 4 ustawy, udzielanie nieodpłatnych porad prawnych i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty.

Starosta Braniewski w powyższej sprawie wyjaśnił, że porady udzielane są w punktach po wcześniejszym umówieniu wizyty. Do zapisywania i umawiania wizyt służy zeszyt elektroniczny, założony oddzielnie dla każdego punktu. Przedmiotowe częściowe zagadnienie ocenia się pozytywnie.

[akta kontroli str. Nr 79, 87-90]

Ustalono z wykonawcami sposób postępowania na wypadek gdyby osoba uprawniona zgłosiła się bezpośrednio do punktu, bez uprzedniego zapisania. W ww. przypadku przyjmujący zlecenie dysponuje w swoim zakresie i na swój koszt telefonem komórkowym i udostępnia interesantom w ramach działalności punktu nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. Nr 70]

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, „(...) jeżeli tylko osoba udzielająca pomocy jest w stanie wygospodarować czas, podczas bieżącego dyżuru można obsłużyć taką osobę (...).” Należy zauważyć, że postępowanie wedle ww. zasady jest szczególnie ważne w przypadku osób niepełnosprawnych i osób starszych, które będą miały trudności z ponownym przybyciem do punktu oraz osób, które miały obiektywne bariery w zapisaniu się (osoby bezdomne nie dysponujące telefonem). Jednakże jak zaznaczono w dalszej części wytycznych powyższe rozwiązanie jest możliwe „(...) pod warunkiem zarejestrowania wizyty, co może mieć miejsce przy pomocy osoby udzielającej porad. Jeżeli nie jest możliwa rejestracja telefoniczna, wówczas starosta może polecić w takich sytuacjach inny sposób zgłoszeń przez Internet, np. po godzinach pracy urzędu.”

c) organizowanie wizyt dla mieszkańców o różnych potrzebach

Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy, osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczających trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz.U z 2017 r. poz. 1824), zwanej dalej:

„ustawą o języku migowym”, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, tj.:

- w miejscu zamieszkania,
- poza punktem w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się,
- poza punktem, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego.

W przypadku osób doświadczających trudności w komunikowaniu, przepis daje możliwość zorganizowania wizyty w miejscu do tego dostosowanym, czyli przykładowo w takim miejscu urzędu gminy lub powiatu, które zostało wyposażone w odpowiedni sprzęt wspierający porozumienie, zgodnie z wymogami ustawy o języku migowym.

Jak wskazano na stronach Ministerstwa Sprawiedliwości, w przypadku osób z niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście (np. obłożnie chorych) powyższa regulacja umożliwi świadczenie usług w ich aktualnym miejscu pobytu, w tym w ramach wizyty domowej.

Mając powyższe na uwadze zwrócono się z zapytaniem czy wystąpiły przypadki świadczenia usługi poza punktem, w miejscu zamieszkania, w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego. Starosta wyjaśnił, że w roku bieżącym nie występowały przypadki konieczności świadczenia usług prawnych poza punktem lub za pomocą środków porozumiewania się na odległość. Nie było konieczności korzystania z tłumacza migowego.

[akta kontroli str. Nr 79]

W związku z powyższym kontrolujący zadał pytaniem czy ustalono z wykonawcami sposób organizowania przez nich – w czasie funkcjonowania dyżurów – dojazdu w celu udzielenia pomocy w miejscu zamieszkania osoby, która nie jest w stanie przybyć do punktu, a także dojazdu do miejsca, w którym można dogodnie udzielić pomocy osobie doświadczającej trudności w komunikowaniu się na wypadek konieczności realizacji tych działań, Starosta odpowiedział, że nie było takich przypadków.

[akta kontroli str. Nr 67, 71]

Przepisy ustawy (art. 8 ust. 5) stanowią, że Starosta oprócz dokonywania zgłoszeń telefonicznych może również umożliwić dokonywanie zgłoszeń za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Z wyjaśnienia Starosty wynika, że w Powiecie Braniewskim zgłoszenia wizyt dokonywane są za pomocą rejestracji telefonicznej.

Jednocześnie zgodnie z art. 9 ust. 1-3 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, który stanowi że organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowanie się, za usługę tę należy rozumieć w szczególności wykorzystanie środków wspierających komunikowanie się (w tym wypadku również umożliwiających zapisanie się na wizytę). Organ administracji publicznej jest zobowiązany do upowszechnienia informacji o tej usłudze.

Brak możliwości zapisania się na wizytę w inny sposób niż telefonicznie, należy uznać za nieprawidłowość. Odpowiedzialnym za powstanie nieprawidłowości jest pracownik realizujący zadania w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

[akta kontroli str. Nr 79]

d) dostępność dyżurów dla mieszkańców pod względem czasu i miejsca

Na podstawie przeprowadzonej analizy harmonogramu dyżurów, zamieszczonego na stronie BIP Starostwa stwierdza się, iż NPP udzielana jest w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, tj. zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy.

[akta kontroli str. Nr 243]

Godziny dyżurów w poszczególnych punktach przedstawiały się następująco:

- Punkt I NPP prowadzony przez Powiat, w którym pomocy udzielają radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo. Harmonogram pracy: Poniedziałek - Piątek od 8:00 do 12:00.
- Punkt II NPP prowadzony przez Powiat (nie wybrano organizacji pozarządowej – organizacja nie podpisała umowy), w którym pomocy udzielają radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo. Harmonogram pracy: Poniedziałek - Piątek od 14:00 do 18:00.

Opracowany w Starostwie grafik dyżurów miał na uwadze zapewnienie usługi w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, w sposób dogodny dla mieszkańców o różnych aktywnościach. Pozytywnie należy ocenić możliwość uzyskania NPP również w godzinach popołudniowych tj. od 14:00 do 18:00 Poniedziałek - Piątek .

Jak już wcześniej wspomniano na terenie Powiatu nie zaistniała potrzeba, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu.

Zgodnie ze zbiorczą informacją o wykonaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej w 2018 roku, na terenie Powiatu udzielono łącznie **165** porad prawnych.

[akta kontroli str. 275]

W oparciu o przeprowadzoną analizę zbiorczej informacji o wykonaniu zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, kontrolujący stwierdził, że w I kw. 2018 r. w Powiecie Braniewskim łączna ilość porad udzielonych w punktach na terenie Powiatu wyniosła **45**.

Jednocześnie w I kw. 2019 r. w Powiecie łączna ilość porad udzielonych w punktach na terenie powiatu wyniosła **37**.

[akta kontroli str. 284, 334]

Na terenie Powiatu nie funkcjonuje punkt posiadający określoną specjalizację usług.

[akta kontroli str. 6]

e) wyposażenie lokalu

W trakcie kontroli w celu sprawdzenia spełniania przez lokal, w którym usytuowany jest punkt NPP wymogów wynikających z Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2492) zwanego dalej „rozporządzeniem”, w obecności Naczelnika Wydziału Organizacji Inwestycji i Nadzoru Starostwa Powiatowego w Braniewie, dokonano oględzin lokalu, w którym usytuowane zostały 2 punkty udzielania NPP tj.:

- Punkt I NPP prowadzony przez Powiat, w którym pomocy udzielają radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo.
- Punkt II NPP prowadzony przez Powiat (nie wybrano organizacji pozarządowej – organizacja nie podpisała umowy), w którym pomocy udzielają radcowie prawni, zlokalizowany w Braniewie przy ulicy Królewieckiej 13, 14-500 Braniewo.

Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia punkty na terenie Starostwa były oznakowane w sposób widoczny z zewnątrz budynku, w którym znajduje się lokal oraz wewnątrz w sposób umożliwiający łatwe odnalezienie punktu. W oznaczeniu lokalu określono, że jest w nim udzielana nieodpłatna pomoc prawna oraz wskazano dni i godziny dyżurów, a także dane kontaktowe potrzebne do zgłoszenia wizyty, o których mowa w art. 8 ust. 5 ustawy.

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 we wszystkich punktach wyodrębniono pomieszczenie przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej umożliwiające zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione.

Każdy lokal został wyposażony w stół i miejsca siedzące. Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 zapewniono w lokalach dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, dostęp do Internetu oraz komputer z dostępem do: oprogramowania do edycji tekstów, oprogramowania umożliwiającego przesyłanie, odbieranie danych i porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej, komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych, w tym przepisów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych, z dostępem do bazy aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze danego powiatu i powiatów ościennych, w tym gmin wchodzących w skład danego powiatu, a także dostęp do drukarki, urządzenia pozwalającego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej oraz do materiałów biurowych. Kontrolujący stwierdził, że zapewniono również możliwość bezpiecznego przechowywania dokumentów zawierających dane osobowe, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym (zamykana na klucz szafka).

[akta kontroli str. 386-390]

f) wyposażenie poczekalni punktu

Zgodnie z § 5 ust. 4 rozporządzenia, w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących udostępnia się:

- 1) informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymania;

- 2) listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy, zawierającą również informacje o tematycznych infoliniach oraz innych formach poradnictwa świadczonego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, a także wskazanie punktów usytuowanych w lokalach z dogodnym dostępem dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich;
- 3) karty informacyjne poradnictwa dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem;
- 4) zamkniętą, nieprzezroczystą i oznakowaną urnę, w której osoba uprawniona osobiście umieszcza wypełnioną część B karty pomocy;
- 5) informację o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim.

Ogłędziny wykazały, iż ww. lokale dysponowały miejscem przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Kontrolujący w wyniku oględzin stwierdził, iż w poczekalni lokalu stanowiącego punkt NPP nie zamieszczono kart nieodpłatnej pomocy prawnej oraz kart poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, co stanowi naruszenie § 5 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia.

Ponadto w poczekalni nie wywieszono informacji nt. możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, co stanowi naruszenie § 5 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia. Urna na część B kart pomocy umieszczona była wewnątrz lokalu. Niespełnienie przez lokal warunków określonych w § 5 ust. 4 pkt 3 i 6 rozporządzenia stanowi nieprawidłowość. Odpowiedzialnym za powstanie nieprawidłowości jest pracownik realizujący zadanie w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

Starosta w udzielonym wyjaśnieniu podał, że wskazane powyżej braki zostały uzupełnione. Odnosząc się do wyjaśnienia należy stwierdzić, że konieczność udostępnienia w miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie NPP kart informacyjnych dotyczących nieodpłatnej pomocy prawnej oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, jak również wywieszenia informacji nt. możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej jest obowiązkiem obligatoryjnym wynikającym wprost z przepisów prawa.

[akta kontroli str. 68, 75, 386-390]

g) dokumentacja i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy, każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W myśl ust. 3 ww. artykułu ustawy część A karty pomocy wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy, adwokaci i radcy prawni przekazują staroście do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy.

Zgodnie z zawartą umową z radcami prawnymi, przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do przekazywania Staroście na zasadach określonych w ustawie, do dnia 10 następnego

miesiąca, kart pomocy. Z uzyskanych podczas kontroli informacji wynika, iż informacja zwrotna o prawidłowości wypełnienia części A kart pomocy jest przekazywana Staroście w terminie wskazanym w art. 7 ust. 3 ustawy, tj. do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego.

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy, Starosta przekazywał w ustawowym terminie, za pośrednictwem Wojewody W-M, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej.

[akta kontroli str. Nr 274, 283, 333]

h) rozliczenie wykorzystania dotacji (kwota przyznanej dotacji, wykonanie, niewykorzystanie kwoty dotacji, zwrot, oświadczenie starosty o wykorzystaniu dotacji zgodnie z przeznaczeniem)

W 2018 roku na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej (rozdział 75515 §2110) Powiat otrzymał dotację w wysokości 125.208,00 zł.

Starostwo Powiatowe w Braniewie przyznana na 2018 r. dotacje wykorzystało w całości i nie dokonało zwrotu na konto Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego. Z oświadczenia Starosty wynika, że przedmiotowa dotacja wykorzystana została zgodnie z przeznaczeniem.

[akta kontroli str. Nr 269]

W zakresie 2019 roku stwierdzono, że II punkt NPP w związku z niepodpisaniem przez organizację pozarządową umowy na świadczenie NPP i NPO, uruchomiony został dopiero od 1 marca 2019 r. Z przedstawionego zapotrzebowania na środki w zakresie funkcjonowania punktów wynika, że pełna dotacja na obydwie punkty zapotrzebowana była dopiero na miesiąc marzec, za miesiące styczeń-luty dotacja była zapotrzebowana na jeden punkt.

[akta kontroli str. Nr 270-272]

2. Jakość usług i obsługi, w szczególności:

a) dbałość o merytoryczną jakość usług

Na dzień rozpoczęcia kontroli niemożliwym było dokonanie oceny wykorzystania przez powiat ocen porad obywatelskich wykonanych przez wojewodę. Jak zaznaczyło Ministerstwo Sprawiedliwości, zastosowanie tego instrumentu będzie możliwe po zamówieniu przez wojewodę recenzji, wydaniu na tej podstawie ocen porad obywatelskich oraz przekazaniu ich staroście celem wykorzystania w sprawowanej kontroli nad działalnością organizacji pozarządowych świadczących nieodpłatne porady obywatelskie.

W zakresie współpracy z samorządami prawniczymi dokonano następujących ustaleń: Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, Powiat Braniewski zawarł z OIRP oraz ORA w Gdańsku w dniu 31 października 2018 r. porozumienie w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Powiatu. Zgodnie z ustaleniami zawartymi w porozumieniu, punkt na terenie Powiatu będzie obsługiwany przez radcę prawnego, co w myśl ustaleń nie sprzeciwia

się zasadzie równomiernego udziału radców prawnych i adwokatów w wykonywaniu zadań polegających na udzielaniu NPP.

Na podstawie podpisanego porozumienia samorząd radcowski został zobowiązany do przedłożenia Powiatowi w terminie 15 dni od dnia zawarcia porozumienia imiennych danych dotyczący radcy prawnego oraz jego zastępcy, którzy będą udzielali NPP w punkcie ze wskazaniem jego danych kontaktowych. OIRP przedłożyła stosowny wykaz.

[akta kontroli str. Nr 8-13, 255-260]

b) korzystanie z opinii o jakości usług

Zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy starosta analizuje opinie osób uprawnionych o udzielonej pomocy, mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W przedstawionej do kontroli dokumentacji oraz udzielonych wyjaśnieniach, kontrolujący nie stwierdził jakichkolwiek dowodów świadczących o tym, że pracownik odpowiedzialny za realizację zadania dokonywał analizy opinii osób uprawnionych, o udzielonej pomocy, mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej. Powyższe stanowi uchybienie. Brak dokonywanej analizy opinii osób uprawnionych o udzielonej pomocy, stanowi naruszenie art. 7 ust. 5 ustawy. Odpowiedzialnym za powstanie uchybienia jest pracownik realizujący zadania w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

[akta kontroli str. Nr 68, 72]

Na zadane przez kontrolującego pytanie w zakresie korzystania z opinii o jakości usług w poszczególnych punktach, Starosta odpowiedział, że nie było takich przypadków. Jednocześnie należy stwierdzić, że dokonana przez kontrolującego analiza części B kart pomocy dostępnych w jednostce nie wykazała wpisów świadczących o nieprawidłowościach w realizacji NPP.

[akta kontroli str. 68, 72]

Zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia, Starosta co najmniej raz w miesiącu przekazuje dziekanom właściwej rady okręgowej izby radców prawnych (w sytuacji Starostwa Braniewskiego) zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, które mogą mieć wpływ na sposób wykonania przez właściwą radę okręgowej izby radców prawnych zobowiązania, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy. Starosta Braniewski w powyższej sprawie wyjaśnił że nie było takich przypadków. W dokumentacji objętej kontrolą nie stwierdzono dowodów świadczących o przekazywaniu do OIRP części B kart pomocy. Nieprzekazywanie dziekanom właściwej rady okręgowej izby radców prawnych (w sytuacji Starostwa Braniewskiego) zawartych w części B kart pomocy opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej stanowi naruszenie § 9 ust. 1 rozporządzenia. Ze względu na fakt, iż zgodnie ze zbiorczą informacją w I kwartale 2019 roku, tylko 3 osoby wyraziły zgodę na wyrażenie opinii i wypełnienie karty pomocy część B (na 37 udzielonych porad) powyższe uznaje się za uchybienie. Odpowiedzialnym za powstanie uchybienia jest pracownik realizujący

zadania w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.

[akta kontroli str. Nr 68, 72, 334, 355]

c) integracja usług z innymi formami darmowego poradnictwa

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy Starosta sporządził listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o czym szczegółowo w pkt 1 lit. b.

Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy, w przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat lub radca prawny informują osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście sporządzanej przez starostę, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy. Z udzielonych przez Starostę wyjaśnień wynika, że cyt.: „*Przyjmujący Zlecenie dysponuje w swoim zakresie materiałami informacyjnymi na temat zarówno lokalizacji i dostępności wszystkich punktów nieodpłatnej pomocy prawnej w powiecie i województwie, jak też możliwości uzyskania wszystkich dostępnych świadczeń z zakresu poradnictwa prawnego i poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu i województwa. Informacje są dostępne zarówno w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej jak i w miejscu oczekiwania interesantów przed punktem.*”

[akta kontroli str. 68-68]

d) dodatkowe wsparcie osób uprawnionych

W załączniku do uchwały nr 521/18 Zarządu Powiatu Braniewskiego z dnia 31 października 2018 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zleconego zadania administracji rządowej z zakresu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019 roku, będącym ogłoszeniem o konkursie zawarto między innymi zapis, że do oferty należy dołączyć fakultatywnie porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom, o których mowa w art. 4 ustawy mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku lub innych okoliczności życiowych.

[akta kontroli str. 107]

W projekcie umowy sporządzonej dla organizacji pozarządowej w §2 ust. 6 pkt 9 widnieje zapis: „*Zleceniobiorca osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824), może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.*”

[akta kontroli str. Nr 393]

Analiza dokumentacji przedłożonej do kontroli wykazała, że do oferty organizacji pozarządowej nie załączono umowy o wolontariacie podpisanej z osobą, która miałyby wykonywać świadczenia asysty poradniczej. Asysta poradnicza ma charakter fakultatywny, co oznacza, że usługa ta jest oferowana w miarę możliwości.

[akta kontroli str. Nr 159-236]

3. Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy oraz monitorowanie jakości świadczonych usług przez wykonawców

Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy Starosta sprawuje kontrolę bieżącą nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zleca prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Odbywa się ona na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego, może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności:

- stopnia realizacji zadania,
- efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania,
- prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości, tego typu kontrola ma dotyczyć wykonania umowy, a zatem powinna odbywać się przynajmniej raz w roku.

Ze względu na niewyłonienie organizacji pozarządowej w zakresie udzielanych NPP w 2018 roku oraz w związku z niepodpisaniem przez organizację pozarządową umowy na świadczenie NPP i NPO w 2019 r. Starosta (zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy) nie prowadził kontroli nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zlecono prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Przedmiotowe częściowe zagadnienie nie podlegało ocenie.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 19 lipca 2019 r. znak FK-IV.431.26.2019 (data wpływu do kontrolowanej jednostki – 22 lipca 2019 r.) zostały wniesione w dniu 29 lipca 2019 r. przez Kierownika jednostki kontrolowanej pismem z dnia 24 lipca 2019 r. znak: Or.032.8.2019 zastrzeżenia w zakresie:

1. unieważnienia konkursu na podstawie Uchwały nr 408/17 Zarządu Powiatu Braniewskiego z dnia 13 grudnia 2017 roku,
2. braku w ogłoszeniu o konkursie zapisów wynikających z art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, dotyczących wydłużenia czasu dyżuru w punkcie do 5 godzin dziennie,
3. opieszałego podpisania umowy z wyznaczonym radcą prawnym, po wycofaniu się organizacji pozarządowej i niepodpisania przez nią umowy,
4. niewłaściwego upowszechniania wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu,
5. nieprawidłowej treści wykazu jednostek nieodpłatnego poradnictwa,
6. ograniczenia możliwości zapisywania się na wizytę tylko do formuły drogi elektronicznej,

7. niekompletnego wyposażenia punktu,
8. braku analizy opinii osób uprawnionych do udzielania porad prawnych,
9. braku w ofercie organizacji pozarządowej dokumentu świadczącego o asyście poradniczej.

Zastrzeżenia zostały rozpatrzone w odrębnym dokumencie, tj. stanowisku Kierownika komórki ds. kontroli do zastrzeżeń z dnia 20 sierpnia 2019 r., przekazanym Staroście Braniewskiemu. Zastrzeżenia oddalono w całości, za wyjątkiem zastrzeżenia nr 2, które zostało uwzględnione, co znalazło odzwierciedlenie w treści wystąpienia pokontrolnego, poprzez zastąpienie zapisów zawartych na str. 6 projektu wystąpienia pokontrolnego w brzmieniu: *„W przedstawionym kontrolującemu ogłoszeniu w zakresie otwartego konkursu ofert brak było zapisów wynikających z art. 8 ust. 6 ustawy, co stanowi uchybienie. Odpowiedzialnym za powstanie uchybienia jest pracownik realizujący zadanie w tym zakresie oraz osoba bezpośrednio go nadzorująca.”*

na zapis: *„W ogłoszeniu w zakresie otwartego konkursu ofert zawarto zapisy wynikające z art. 8 ust. 6 ustawy.”*

Jednocześnie wskazano, iż treść pkt 5 i 7 nie stanowi zastrzeżeń, lecz zawiera zobowiązanie kontrolowanej jednostki do usunięcia stwierdzonych w projekcie wystąpienia pokontrolnego uchybień i nieprawidłowości, dotyczących odpowiednio: wykazu jednostek nieodpłatnego poradnictwa oraz wyposażenia punktu.

4. Zalecenia

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

- 1) Przeprowadzanie otwartych konkursów ofert na powierzenie organizacji pozarządowej realizacji zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu NPP i NPO w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.
- 2) Sporządzenie listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust.1 ustawy, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 8a ust.1 pkt 1-2, ust. 2 ustawy oraz przepisach wykonawczych.
- 3) Publikację listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa (8a ust. 1 ustawy) na stronach internetowych urzędów gmin na obszarze Powiatu zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 8a ust 4 ustawy.
- 4) W przypadku osób z niepełnosprawnościami, a w szczególności osób doświadczających trudności w komunikowaniu się, udostępnienie usługi pozwalającej na komunikowanie się umożliwiającej zapisanie się na wizytę oraz upowszechnianie informacji o tej usłudze zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz.U. z 2017 r. poz. 1824), oraz przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.
- 5) W celu zwiększenia skuteczności podjętych przez Powiat działań promocyjnych w zakresie upowszechniania wiedzy o systemie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej pomocy prawnej (art. 9 ust. 4 ustawy), objęcie powyższymi działaniami osób niepełnosprawnych ruchowo oraz osób doświadczających trudności

w komunikowaniu się w celu dotarcia do nich z informacją o dedykowanych dla nich formach świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

- 6) Dostosowanie miejsca przeznaczonego dla osób oczekujących na udzielenie pomocy prawnej w lokalu w którym świadczona jest NPP i NPO do wymogów określonych w §5 ust. 4 rozporządzenia.
- 7) Przekazywanie co najmniej raz w miesiącu dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia.
- 8) Skierowanie działań w zakresie upowszechniania wiedzy o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej do wszystkich służb publicznych, w tym do jednostek organizacyjnych, świadczących na terenie powiatu usługi nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego wyszczególnionego w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy.

Proszę Pana Starostę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki